

Tradició Literària Occidental I

Codi: 100253

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500243 Estudis clàssics	OT	3	0
2500243 Estudis clàssics	OT	4	0
2500245 Estudis Anglesos	OT	3	0
2500245 Estudis Anglesos	OT	4	0
2500247 Llengua i Literatura Catalanes	OT	3	0
2500247 Llengua i Literatura Catalanes	OT	4	0
2500248 Llengua i Literatura Espanyoles	OT	3	0
2500248 Llengua i Literatura Espanyoles	OT	4	0
2501792 Estudis de Català i de Clàssiques	OT	3	0
2501792 Estudis de Català i de Clàssiques	OT	4	0
2501801 Estudis de Català i Espanyol	OT	3	0
2501801 Estudis de Català i Espanyol	OT	4	0
2501802 Estudis d'Espanyol i de Clàssiques	OT	3	0
2501802 Estudis d'Espanyol i de Clàssiques	OT	4	0
2501818 Estudis de Francès i Català	OT	3	0
2501818 Estudis de Francès i Català	OT	4	0
2501856 Estudis de Francès i de Clàssiques	OT	3	0
2501856 Estudis de Francès i de Clàssiques	OT	4	0
2501857 Estudis de Francès i Espanyol	OT	3	0
2501857 Estudis de Francès i Espanyol	OT	4	0
2501902 Estudis d'Anglès i Català	OT	3	0
2501902 Estudis d'Anglès i Català	OT	4	0
2501907 Estudis d'Anglès i de Clàssiques	OT	3	0
2501907 Estudis d'Anglès i de Clàssiques	OT	4	0
2501910 Estudis d'Anglès i Espanyol	OT	3	0

2501910 Estudis d'Anglès i Espanyol	OT	4	0
2501913 Estudis d'Anglès i Francès	OT	3	0
2501913 Estudis d'Anglès i Francès	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Dámaris Montes Péres

Correu electrònic: Damaris.Montes@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Jimena Gamba Corradine

Prerequisits

PRERREQUISITOS

Dado que el estudiante ha demostrado, mediante la obtención de los créditos correspondientes a las asignaturas de formación básica y obligatoria, haber adquirido las competencias básicas, deberá ser capaz de expresarse con corrección oralmente y por escrito. Por esta razón, los eventuales errores de expresión que pudiera cometer comportarán un descenso de la puntuación en la calificación final.

Las actividades, prácticas y trabajos presentados en la asignatura deberán ser originales y no se admitirá, bajo ninguna circunstancia, el plagio total o parcial de materiales ajenos publicados en cualquier soporte.

Asimismo, se considera que el estudiante conoce las normas generales de presentación de un trabajo académico. Sin embargo, podrá aplicar las normas específicas que pueda indicarle el profesor de la asignatura, si así lo cree necesario.

Objectius

OBJETIVOS

La asignatura pretende: 1) familiarizar a los estudiantes con la noción de tradición literaria y con los criterios históricos, geográficos, culturales e ideológicos que definen la tradición occidental, antigua y moderna (hasta 1800); 2) familiarizar a los estudiantes con los modelos teóricos y las prácticas que constituyen la tradición literaria; 3) familiarizar a los estudiantes con una selección de obras, autores y géneros de algunas de las tradiciones más representativas de la literatura occidental antigua, medieval y moderna a través del estudio de casos; y 4) mejorar la capacidad analítica y crítica de los estudiantes.

Competències

Estudis clàssics

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes

Estudis Anglesos

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països.
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica.
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme.
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés.
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes.

Llengua i Literatura Catalanes

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes

Llengua i Literatura Espanyoles

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes

Estudis de Català i de Clàssiques

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països.
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica.
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme.
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés.
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes.

Estudis de Català i Espanyol

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països.
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica.
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme.
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés.
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes.

Estudis d'Espanyol i de Clàssiques

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països.
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica.
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme.
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés.
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes.

Estudis de Francès i Català

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països.
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica.
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme.
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés.
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes.

Estudis de Francès i de Clàssiques

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països.
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica.
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme.
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés.
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes.

Estudis de Francès i Espanyol

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països.
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica.
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme.
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés.
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes.

Estudis d'Anglès i Català

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països.
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica.
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme.
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés.
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes.

Estudis d'Anglès i de Clàssiques

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països.
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica.
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme.
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés.
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes.

Estudis d'Anglès i Espanyol

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països.
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica.
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme.
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés.

Estudis d'Anglès i Francès

- Analitzar les característiques formals, temàtiques, culturals i històriques de les obres de creació literària i de reflexió sobre la literatura de diferents llengües i països.
- Demostrar que es coneixen els fonaments teòrics bàsics dels principals mètodes i corrents de la literatura i la crítica.
- Identificar els conceptes i els mètodes propis de cada una de les àrees del comparatisme.
- Interpretar i valorar textos literaris i exposar els resultats del procés.
- Relacionar obres literàries de països, llengües, èpoques i autors diferents en funció de gèneres, temes, modalitats o formes.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els textos literaris utilitzant els diferents conceptes i mètodes de la literatura comparada.
2. Explicar les característiques bàsiques dels textos literaris comparats.
3. Identificar diferents elements literaris i la inserció d'aquests en diferents textos i estils discursius.
4. Identificar diferents elements literaris i la inserció d'aquests en diferents textos i estils discursius.
5. Identificar i explicar les estructures bàsiques de les obres literàries.
6. Resoldre problemes relacionats amb els mètodes d'estudi de diferents literatures.

Continguts

Contenidos de los bloques del curso

(Nota: cada bloque tiene una duración aproximada de tres semanas. Los contenidos / lecturas de los bloques y su duración son susceptibles de modificación. Sin embargo, la estructura del curso se mantiene)

Bloque I: "Introducción: el estudio de la tradición literaria"

Este bloque constituye una introducción teórica a la noción "tradición literaria" a partir de planteamientos de diferentes autores (Warburg, Curtius, Highet, Anselmi). Durante el bloque se espera que el estudiante adquiera las herramientas conceptuales esenciales para entender desde una visión global las tradiciones literarias específicas que se estudiarán en los distintos bloques (tradición de las danzas de la muerte, tradición consolatoria, tradición caballeresca, tradición utópica, etc.). Se explicarán y desarrollarán aquí los paradigmas del curso: entender la literatura y otras manifestaciones artísticas desde una visión comparatista y amplia, con ejemplos desde la antigüedad clásica hasta el inicio del romanticismo, y en la que se exploren las relaciones textuales y artísticas de la tradición occidental más allá de las fronteras lingüísticas y nacionales que han propuesto las filologías.

Bloque II: La agonía y la muerte en la Edad Media y la temprana modernidad. Danzas de la muerte y artes de bien morir

La tradición medieval europea de las «danzas de la muerte» ofrece una personificación macabra de la muerte que iguala democráticamente a todos los hombres. Calaveras, gusanos, polvo y podredumbre forman parte de este universo simbólico, representado en textos, iconografías y otras expresiones de la cultura material. A mediados del siglo XV comienza a difundirse, además, la tratadística de artes moriendi que, desde una perspectiva teológica y filosófica, imparte doctrina al moribundo sobre cómo afrontar el trance de su propia muerte. En este bloque estudiaremos las tradiciones sobre la muerte de la baja edad media y el renacimiento a partir de algunos ejemplos de la representación literaria e iconográfica de las «danzas de la muerte» y de los tratados sobre el arte de morir en donde se pone en evidencia la tensión entre el poder avasallador de la muerte y la posibilidad del sujeto de interpretarla y asumirla con herramientas espirituales.

Lecturas obligatorias: 1) Dança general de la Muerte (siglo XV); 2) Fragmentos de la Agonía del tránsito de la muerte de Alejo Venegas; 3) "La muerte domesticada" en Historia de la muerte en occidente (P. Ariès).

Bloque III: La tradición consolatoria y el desprecio del mundo: tópicos y textos

La retórica clásica de la consolatoria adquiere identidad en textos como las Tusculanas de Cicerón o las Consolaciones de Séneca el Joven. Esta tradición continúa un amplio y nutrido recorrido durante la Edad Media y la Temprana Modernidad en textos tan difundidos como La consolación de la filosofía de Boecio. Bien en forma de epístola, diálogo o tratado, en la consolatoria el estoicismo grecorromano que abogaba por una consciencia permanente de la muerte y por un comportamiento riguroso como método para enfrentarse a las adversidades de la vida se funde con la concepción cristiana del "más allá" como refugio para las penas del mundo. Así mismo, el tema sobre el desprecio del mundo, expuesto en textos como el De Contemptu mundi de Inocencio III o el De remediis utriusque fortunae de Francisco Petrarca, se entrecruza con la tradición consolatoria, enriqueciéndola y transformándola. Mediante el ejercicio de la razón y el ascetismo la consolatoria propone, así, un camino de edificación y pedagogía espiritual para soportar el sufrimiento humano: la enfermedad, el exilio, la pobreza y, sobre todo, la muerte. En este bloque nos centraremos en el análisis de los temas y los tópicos de este género, referenciándolos en los textos que tuvieron mayor difusión y repercusión en la tradición occidental.

Lecturas obligatorias: 1) Consolación a su madre Helvia de Séneca; 2) Libro II de la Consolación de la Filosofía de Boecio; 3) Texto crítico: "Optimum non nasci. Herencia consolatoria y formas de la impiedad en los diálogos humanistas de miseria hominis" (María José Vega).

Bloque IV: Orlando y la literatura caballeresca

Estas sesiones proponen el estudio del Orlando Furioso de Ludovico Ariosto y de su extraordinaria recepción en Italia y España. El Orlando, que formaliza el modelo del poema caballeresco, o romance, en las literaturas europeas, apareció impreso en 1532. Se trata de un extenso poema en octavas reales, dividido en cuarenta y seis cantos, que narra las aventuras de Orlando -excelentísimo paladín de Carlomagno, a quien Ariosto hace enloquecer de amor- y de muchos otros personajes que inspirarán a poetas, dramaturgos y artistas del Siglo de Oro español y de la tradición europea: Eugène Delacroix, Tiepolo, Ingres, Redon, entre muchos otros, lo representan sobre el lienzo; Gustave Doré ilustra una de sus ediciones con más de cien grabados; Vivaldi lo immortaliza en su conocida ópera Orlando drama per musica; es lectura predilecta de pensadores como Voltaire, Goethe o Hegel; sus huellas son evidentes en la tradición romancista española; Garcilaso, Aldana, Lope y Góngora se inspiran en los episodios más sensuales y bellos del Furioso. Con todo, el Orlando, un poema leídosimo en los círculos de la nobleza de Ferrara, se convierte en una obra canónica de la tradición europea en el mismo siglo de su escritura. Durante las sesiones, además de revisar el contenido, el género y la influencia del Orlando, dedicaremos algunas clases a la lectura y comentario de varios fragmentos del poema y a la recepción de la obra en el arte.

Lecturas obligatorias: Se facilitará a los alumnos un dossier con una selección de textos que incluyen los fragmentos más destacados del Furioso y de otras obras literarias en las que se evidencian las huellas del poema italiano.

Bloque V: "Censurar a los clásicos: Dante, Petrarca y Ariosto ante la Inquisición"

Los estudios sobre censura han experimentado un gran desarrollo en los últimos años, sobre todo en el ámbito del hispanismo. Desde el año 1544 hasta mediados del siglo XIX, el instrumento capital para la censura de libros e impresos eran los índices de libros prohibidos o expurgados. Estas sesiones proponen: familiarizar al estudiante con los índices de libros prohibidos, con su funcionamiento y con su relevancia para la historia cultural de Europa, así como presentar los procedimientos de expurgo, el tachado y la mutilación de los textos. Se tomarán como ejemplo los índices hispánicos más destacados y se evaluará el impacto del expurgo en una selección de autores canónicos, con especial atención al Orlando Furioso de Ariosto, al Cancionero de Petrarca y a la Divina Comedia de Dante. Comprender cómo se expurga la literatura y examinar las partes y textos que salen del corpus de los autores nos permitirá establecer un panorama general del fenómeno expurgatorio, y nos ayudará a valorar el impacto de los expurgos en la lectura, recepción y reescritura de las obras, en la era de la imprenta.

Lecturas obligatorias: Se facilitará a los alumnos un dossier con una selección de textos.

Bloque VI: "Utopía y ficción política en la literatura europea"

En 1516 apareció impresa una de las obras más influyentes de la literatura occidental: la Utopía, de Tomás Moro, un diálogo en dos libros en cuya segunda parte se describía una ordenación política perfecta, situada

en un no-lugar en el que aparentemente se habían resuelto los grandes problemas que asolaban a las sociedades europeas: la pobreza, la desigualdad, la delincuencia, la violencia, la sedición o la exclusión. La idea de utopía ha trascendido las fronteras de la literatura y se ha instalado en el pensamiento político, como una noción regulativa e inalcanzable de convivencia y justicia. Este bloque estará destinado a revisar la idea de 'utopía' en la literatura europea: propone el análisis de la obra que inició el género y acuñó el término, la Utopía de Tomás Moro, y de la conformación del espacio y del tiempo de las sociedades utópicas. Serevisarán también los precedentes y fuentes de la obra y del concepto: tanto los que se remontan a la mitología como a la filosofía clásica. Así mismo, se dedicará una parte del bloque al pensamiento utópico en España, con especial atención a su obra más enigmática, el manuscrito de Omnibona, un diálogo que traza un mundo ideal y perfecto, el Reino de la Verdad, gobernado por un rey justo, Prudenciano, y en el que se resuelven los profundos conflictos de la sociedad castellana en tiempos de los Austrias mayores.

Lecturas obligatorias: 1) Libro II de la Utopía de Tomás Moro; 2) Fragmentos de Omnibona

Metodologia

METODOLOGÍA

El curso se articula en varios bloques. Cada bloque tendrá una duración aproximada de tres semanas. A excepción del primer bloque, en el que se llevará a cabo una introducción general del curso y del método de trabajo comparatista, en cada bloque se estudiará una tradición literaria y artística occidental diferente (por ejemplo: tradición de las danzas de la muerte, tradición consolatoria, tradición caballeresca, tradición utópica, etc). Cada bloque contará con un grupo de textos (o selección) de lectura obligatoria que los estudiantes deben tener leídos antes de asistir a las clases respectivas. Las lecturas de cada bloque serán estudiadas por los profesores durante las sesiones en un marco genérico que le permita al estudiante entender la particularidad de un discurso o caso dentro de su tradición.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classe Magistral	100	4	1, 2, 3, 5, 6
Estudi a casa	50	2	1, 2, 4, 5, 6

Avaluació

EVALUACIÓN

Se aspira a realizar una evaluación global que permita determinar las competencias de los estudiantes en diferentes niveles (asimilación de los contenidos vistos en clase, expresión escrita, capacidad argumentativa, etc.). La asignatura se evaluará a partir de **exámenes y prácticas**. Estas últimas podrán consistir en la realización de una redacción breve, un comentario de texto o una reseña. Los porcentajes de la evaluación podrán ser consensuados con los estudiantes al inicio del curso, aunque se suele optar por un 60 % (examen) - 40 % (prácticas).

1) Exámenes: se prevé un examen parcial de la primera parte de la asignatura y un examen final de la segunda parte. Los exámenes incluirán: a) un comentario de texto sobre alguna de las lecturas obligatorias b) preguntas de síntesis e interpretación de los contenidos vistos en clase. En la corrección de los exámenes se valorará la capacidad de responder de manera clara, ordenada y pertinente a la pregunta formulada.

2) Prácticas (evaluación continua): El tipo de práctica (reseña / comentario de texto / síntesis de artículo académico) lo establecerá cada profesor al principio de sus bloques. En la corrección de las prácticas se

evaluará la redacción de los estudiantes en un nivel formal (sintaxis, expresión, vocabulario, etc.) y de contenido (ideas, argumentos, etc).

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen	60%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6
Pràctiques	40 %	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6

Bibliografia

Bibliografia general

Anselmi, Gian Mario, Mapas de literatura europea y mediterránea, Barcelona, 2002.

Auerbach, Erich, Mimesis: la representación de la realidad en la literatura occidental, México: Fondo de Cultura Económica, 1942.

Curtius, E. R., Literatura europea y Edad Media latina, México, 1983.

Grafton, A., G. W. Most y S. Settis, The Classical Tradition, Cambridge (Mass.), Harvard University Press, 2010.

Hightet, G., La tradición clásica, México, 1949.

Lida de Malkiel, M. R., La tradición clásica en España, Barcelona, 1975.

Kallendorf, Craig W., A Companion to the Classical Tradition, Blackwell, 2007.

Panofsky, Erwin, Estudios sobre iconología, Madrid: Alianza, 1971.

Reynolds, Leighton D., y Nigel G. Wilson, Copistas y filólogos, Madrid, Gredos, 1995.

Warburg, Aby, El Renacimiento del paganismo. Aportaciones a la historia cultural del Renacimiento europeo, Madrid, Alianza, 1965.

Ejemplos de lecturas obligatorias (por bloques):

Bloque II: 1) Dança general de la Muerte (siglo XV); 2) Fragmentos de la Agonía del tránsito de la muerte de Alejo Venegas; 3) "La muerte domesticada" en Historia de la muerte en occidente (P. Ariès).

Bloque III: Consolación a su madre Helvia de Séneca; 2) Libro II de la Consolación de la Filosofía de Boecio; 3) Texto crítico: "Optimum non nasci. Herencia consolatoria y formas de la impiedad en los diálogos humanistas de miseria hominis" (M^a. José Vega).

Bloque IV: Dossier Orlando furioso de Ludovico Ariosto

Bloque V: Dossier censura literaria

Bloque VI: 1) Libro II de la Utopía de Tomás Moro 2) Fragmentos de Omnífona (s. XVI)